

POLİTİKA NOTU

Ocak 2025 | No.3

Bütüncül Aile Politikaları İçin 2025 Aile Yılı ve Aile Enstitüsünün İşlevi

Nursen Tekgöz - Rumeysa Hafizoğlu - Selçuk Aydın

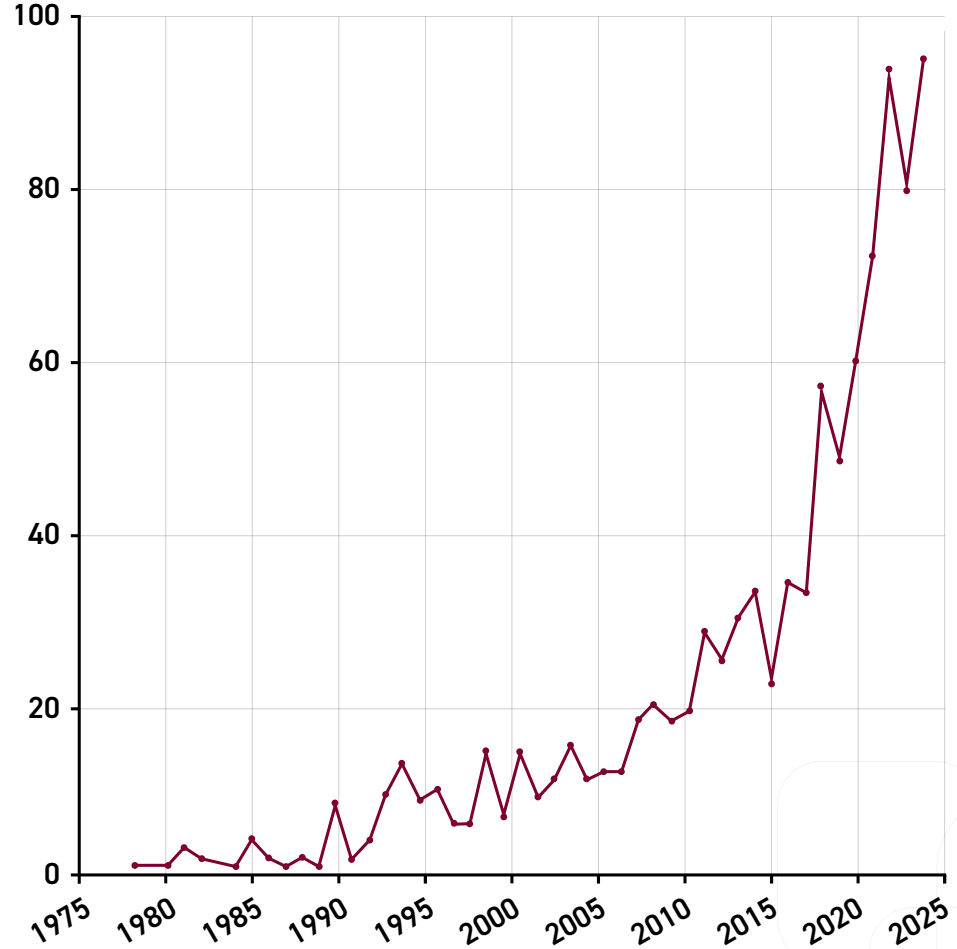
Aile, toplumsal yapının temel taşı olarak, bireylerin sosyal, kültürel ve ekonomik hayatlarında belirleyici bir rol oynamaktadır. Hem Türkiye'de hem de dünyada aile yapısının korunması ve güçlendirilmesi giderek daha fazla önem kazanmaktadır. Bu doğrultuda, Türkiye'de 2025 yılının Aile Yılı ilan edilmesi ve Aile ve Sosyal Hizmetler Bakanlığı bünyesinde Aile Enstitüsünün kurulması, aileyi destekleyen politikaların geliştirilmesi adına önemli bir adım olmuştur. Aile Enstitüsü, aile içindeki dinamikleri anlamak ve toplumsal yapıyı dönüştürmek amacıyla araştırmalar yapmayı, elde edilen verilerle etkili politika önerileri geliştirmeyi ve kurumlar arası koordinasyonu sağlamayı hedeflemektedir.

Aile yapısının güçlendirilmesi, ekonomik ve sosyal iyileştirmelerin yanı sıra, günümüzde derinleşen toplumsal dönüşümle beraber toplumsal değerlerin yeniden inşasını da içeren bir süreçtir. Bu politika notu, Aile Enstitüsünün kuruluş amacını, çalışma usullerini ve yapısal çerçevesini değerlendirmekte, aile yapısının güçlendirilmesi ve aile refahının artırılması amacıyla yapılması gerekenler konusunda stratejik öneriler sunmaktadır. Aile Enstitüsünün başarılı bir şekilde faaliyete geçmesi, Bakanlık içindeki koordinasyonun güçlendirilmesi, kamu kurumlarıyla iş birliği yapılması ve disiplinler arası bütüncül bir yaklaşım benimsenmesiyle mümkün olacaktır. Bu öneriler, Enstitünün etkinliğini artırmasına, kamu ve özel sektörün aile dostu stratejiler izlemesine ve aile merkezli politikaların toplumsal kalkınmaya katkı sağlamasına yardımcı olacaktır.

TÜRKİYE'DE AİLE ÇALIŞMALARI: MEVCUT DURUM VE İHTİYAÇLAR

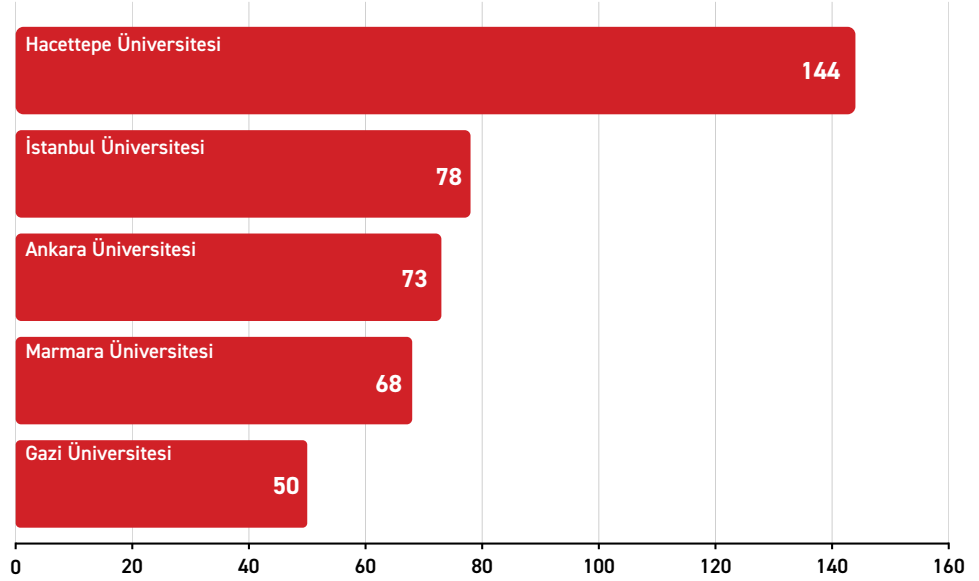
Türkiye'de aile araştırmaları, akademik alanda yoğunluklu olarak lisansüstü düzeyindeki çalışmalarla sınırlı kalmaktadır. Aile politikaları devlet planlamasının her daim bir parçası olmasına rağmen akademik alanda yeterli değeri görememiştir. Aşağıdaki tabloda 1977 yılından beri yazılan tezlerin tüm disiplinleri içeren niceliksel verisi bulunmaktadır. 2020 yılından sonra bu alandaki doktora tezlerinin sayısında kayda değer bir artış gözlemlenmektedir. Örneğin, 2015 yılında aile konusuyla ilgili 23 doktora tezi tamamlanırken, 2024 yılına gelindiğinde bu sayı 95'e yükselmiştir. Bu artış hem akademik ilginin hem de toplumsal ihtiyaçların zamanla değiştiğini göstermesi açısından büyük önem taşımaktadır. Aileyi derinden etkileyen sosyoekonomik ve teknolojik dönüşüm süreçleri, küreselleşme, dijitalleşme ve bireyselleşme gibi dinamikler, akademik alanda aile kavramına yönelik ilginin artmasına yol açmıştır.

Grafik 1. Yıllara Göre Aile Konusunda Yapılan Doktora Tezlerinin Sayısı, 1977-2024.

Kaynak: Yükseköğretim Kurulu. (t.y). Ulusal Tez Merkezi.

Grafik 2. Aile Konusunda En Fazla Doktora Tezi Yapılan 5 Üniversite, 1977-2024.

Kaynak: Yükseköğretim Kurulu. (t.y). Ulusal Tez Merkezi.

Bu süreçte, toplumsal değişimlerin yanı sıra, siyasi söylemler ve hükümet politikalarının da akademik araştırmalara yön verdiği söylenebilir. Örneğin, 2008 yılında dönemin başbakanı Recep Tayyip Erdoğan'ın "en az üç çocuk" söyleminin bu artışta önemli bir etkiye sahip olduğu düşünülmektedir. Bu söylem, sadece bir nüfus politikası önerisi olmanın ötesinde, aile büyüklüğü, nüfus politikaları ve nüfusun ekonomik etkileri üzerine toplumsal tartışmaları tetikleyen bir ifade olarak öne çıkmıştır.

Aile odaklı lisansüstü tezlerde son yıllarda niceliksel bir artış gözlemlense de bunlar çoğunlukla eğitim, sağlık ve işletme gibi alanlarda yoğunlaşmaktadır. Ailenin sosyal ve kültürel bağlamdaki rollerini, ebeveynlik, evlilik, babalık, annelik, geç evlilik, iş-aile dengesi ve akrabalık dinamiklerini ele alan araştırmaların sınırlı olması, bu alandaki eksiklikler olarak karşımıza çıkmaktadır. Ayrıca dijitalleşmenin aile içi iletişim ve ilişkiler üzerindeki etkileri gibi güncel konular yeterince incelenmemektedir. Bu ihtiyaca binaen Enstitü Sosyal, 2024 yılında "[Dijital Dünyada Ailenin Dönüşümü: Yeni Nesil Bağlar ve Dinamikler](#)" başlıklı saha araştırmasını gerçekleştirmiş ve araştırmanın bulgularını raporlaştırmıştır. Araştırmanın bulgularından hareketle, dijitalleşmenin eşlik ve ebeveynlik rollerini önemli ölçüde dönüştürdüğü ve aile kurumunun güçlendirilmesi için dijital okuryazarlığın oldukça önemli olduğu ortaya çıkmıştır.

Dijital Dünyada Ailenin Dönüşümü:
Yeni Nesil Bağlar ve Dinamikler

Okumak için tarayın.

Öte yandan Türkiye'deki kadın araştırmaları merkezlerinin büyük kısmı zamanla YÖK'ün aile araştırmalarına yönlendirmesiyle "Kadın ve Aile Araştırmaları Merkezi"ne dönüşmüştür. Yaklaşık 70 üniversite araştırma merkezi toplumsal cinsiyet eşitliği, kadın hakları ve aile yapısının güçlendirilmesine odaklansa da aile kurumunun dinamikleri yeterince ele alınmamaktadır. Bu noktada, Aile Enstitüsü, geçmişten günümüze aile yapılarındaki dönüşümleri disiplinler arası iş birliğiyle incelemeli, eksik alanlardaki araştırmaları desteklemeli ve bütüncül bir yaklaşımla etkili kamu politikalarının geliştirilmesine katkı sağlamalıdır.

DÜNYADA AİLE ÇALIŞMALARI: YAKLAŞIMLAR, KURUMLAR VE FAALİYET ALANLARI

Aile çalışmaları, toplumsal yapının temel taşı olan ailenin farklı yönlerini analiz eden geniş bir alanı kapsamaktadır. Bu doğrultuda, birçok ülkede kamu destekli ve/veya özel enstitüler ve düşünce kuruluşları faaliyet göstermektedir. Örneğin, Almanya'da, Federal Nüfus Araştırmaları Merkezi (*Federal Institute for Population Research-BiB*) demografik değişimlerin aile üzerindeki etkilerini incelerken, İsveç'te, İsveç Aile ve Bakım Veren Sağlığı Merkezi (*Swedish Family Care Competence Centre-NKA*) aile içi bakım, nesiller arası dayanışma ve akrabalık ilişkileri üzerine uygulamalı araştırmalar yapmaktadır. Aile Enstitüsü, bu örneklerden faydalanarak kamu koordinasyonunun olumlu katkılarına izleme imkânına sahiptir.

Aileye yönelik araştırmalar, devlet kurumlarının yanı sıra üniversite enstitüleriyle de yürütülmektedir. Örneğin, ABD'deki Minnesota Üniversitesi Sosyal Bilimler Aile Çalışmaları Departmanı (*University of Minnesota Family Social Science Department*) ebeveynlik ve aile içi iletişim; Avustralya'da Avustralya Aile Çalışmaları Enstitüsü (*Australian Institute of Family Studies-AIFS*) dijital ebeveynlik ve çevrim içi güvenlik; Kanada'da Vanier Aile Enstitüsü (*Vanier Institute of the Family*), aile yapılarındaki değişimler ve iş-aile dengesi gibi temalar üzerine çalışmaktadır. Türkiye, benzer toplumsal dönüşümlerle karşı karşıya olup dijitalleşmenin aileye etkilerini incelemek ve politika geliştirmek için üniversitelerin dâhil olacağı enstitülerle daha sistematik çalışmalara ihtiyaç duymaktadır.

Kamunun ve üniversitelerin oluşturduğu enstitülerin yanı sıra, ABD ve Avrupa ülkelerinde çeşitli düşünce kuruluşları da aile temasını merkeze alarak çeşitli çalışmalara ev sahipliği yapmaktadır. Örneğin, Aile Çalışmaları Enstitüsü (*Institute for Family Studies-IFS*), Ulusal Evlilik Araştırmaları Projesi (*National Marriage Project*), Ulusal Nüfus Etüdüleri Enstitüsü (*Institut National d'Études Démographiques-INED*), Sosyal Adalet Merkezi (*Centre for Social Justice-CSJ*), Pew Araştırma Merkezi (*Pew Research Center*) gibi önde gelen düşünce kuruluşları aile teması üzerine çalışmalar yürütmektedir. Türkiye'de de düşünce kuruluşlarının sayısının artırılması ve dijitalleşme, aile içi roller, evlilik ve demografi gibi temalara odaklanması önemlidir. Bu kuruluşlar, Aile Enstitüsü ile iş birliği çerçevesinde geniş kapsamlı projeler yürüterek ve desteklenerek politika yapım süreçlerine katkıda bulunan kilit bir rol üstlenmelidir. Böylece veri toplanmasında, bu veriden bilgi üretilmesinde ve etkili, proaktif ve çözüm odaklı politika önerileri geliştirilmesinde çok aktörlü ve kapsayıcı bir yönetim sürecinin inşa edilmesine imkân oluşacaktır.

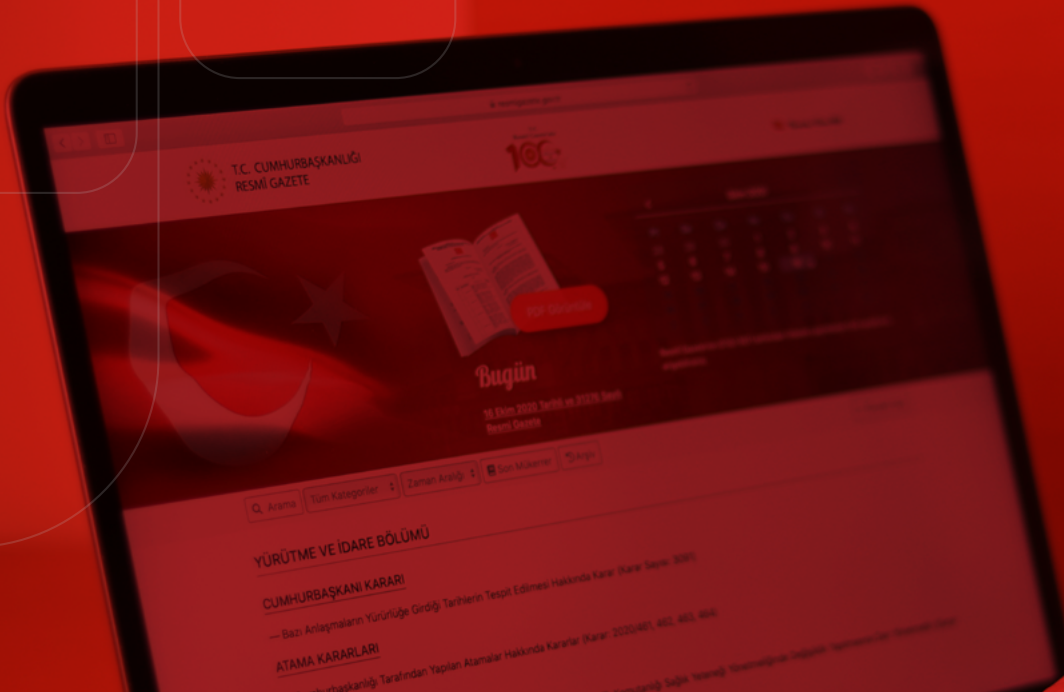
AİLE ENSTİTÜSÜNÜN KURULUŞ AMACI, YÖNETİM YAPISI VE ÇALIŞMA ALANLARI

Kuruluş Amacı ve Yönetim Yapısı

Aile Enstitüsü, aile yapısının korunması ve güçlendirilmesi için araştırmalar yapmak, politika geliştirmek ve saha çalışmalarını genişletmek amacıyla, Aile ve Sosyal Hizmetler Bakanlığına bağlı olarak 25 Aralık 2024 tarihinde kurulmuştur. Yönetim Kurulu, Danışma Kurulu ve Genel Müdürlükten oluşan üç ana yapıdan meydana gelmektedir. Yönetim Kurulu, Enstitünün karar organı olup başkanı Bakan'dır. Yönetim Kurulu üyeleri, Bakan tarafından Bakanlık üst kademe yöneticileri arasından seçilen toplam 9 kişiden oluşur. Danışma Kurulu ise Bakan Yardımcılığı başkanlığında, Bakanlıktan iki üye, Adalet Bakanlığı, İçişleri Bakanlığı, Millî Eğitim Bakanlığı, Sağlık Bakanlığı ve Diyanet İşleri Başkanlığından birer üye ile Bakanlığın faaliyet alanıyla ilgili belirlediği yedi üye olmak üzere toplam 15 kişiden oluşur. Enstitünün yürütme ve icra organı olan Genel Müdürlük, Genel Müdür ve en fazla dört Daire Başkanlığından oluşur (25.12.2024 tarihli Resmî Gazete).

Enstitünün Görev ve Sorumlulukları

- Aile yapısının ve değerlerinin korunması ve güçlendirilmesi; aile refahının artırılması; kadın, çocuk, engelli, yaşlı, şehit yakınları ve gazilere yönelik politikalara veri sağlanması ve tüm Bakanlık faaliyetlerini kapsayan araştırmaların yürütülmesi.
- Bakanlığın faaliyet alanları doğrultusunda ulusal ve stratejik nitelikte, süreklilik arz eden çalışmalar yapılması.
- Boylamsal ve periyodik araştırmalar gibi uzun süreli ve geniş örneklem içeren çalışmalar yürütülerek sosyal hizmetlerin iyileştirilmesine katkı sağlanması ve bu kapsamda çeşitli faaliyetler ve etkinlikler düzenlenmesi.
- Bakanlığın görevi kapsamındaki veri analizine dayalı bilimsel araştırmaların, kamu kurum ve kuruluşları, üniversiteler ve sivil toplum kuruluşları ile iş birliği içinde geliştirilmesi.
- Ulusal ve uluslararası düzeydeki bilimsel çalışmaları ve literatürün izlenerek raporlanması ve sosyal hizmet modellerinin oluşturulması.
- Görev alanındaki araştırmalar kapsamında etki analizi yapılması; eğitim, yayın ve danışmanlık faaliyetlerinin yürütülmesi (25.12.2024 tarihli Resmî Gazete).

AİLE ENSTİTÜSÜ: 2025 AİLE YILINDA KAPSAYICI POLİTİKALAR VE STRATEJİLER

2025 yılının Aile Yılı ilan edilmesi, Türkiye'nin aile politikalarında köklü ve stratejik bir dönüşümün başlangıcıdır. Bu karar, sadece kamu kurumlarını değil, özel sektör ve toplumun tüm kesimlerini kapsayan geniş çaplı bir değişim sürecini tetiklemektedir. Ancak, kalıcı toplumsal dönüşüm yalnızca yasal düzenlemelerle değil, toplumun zihinsel dönüşümüyle mümkün olacaktır. Mevcut durumun sürdürülemezliği ve aile kurumunu tehdit eden toplumsal sorunlar, Cumhurbaşkanlığının bu kapsamlı adımı atmasının gerekliliğini net bir şekilde ortaya koymuştur. Artık her politika aileyi merkeze alan ve aile dostu bir yapılanmanın temellerini atan bir perspektifle ele alınmalıdır.

Cumhurbaşkanı'nın 13 Ocak 2025 tarihinde düzenlenen Aile Yılı Tanıtım Programı'ndaki açıklamaları, evliliği ve doğurganlığı teşvik eden Aile ve Gençlik Fonu, çocuk yardımları ve iş-yaşam dengesini iyileştiren düzenlemeleri içermektedir. Ancak bu teşviklerin ötesinde, toplumsal yapıyı güçlendirecek ve sürdürülebilir bir aile modelini destekleyecek yapısal reformlar çok daha kritiktir. Kısa vadeli teşviklerden ziyade, uzun vadeli ve etkili politikaların hayata geçirilmesi gerekmektedir.

Bu kapsamda aileyi merkeze alan politikalar, Türkiye'nin sağlıklı toplumsal yapısı ve sosyal kalkınmasının temel dinamiği haline gelmeli ve Aile Enstitüsü bu dönüşümün stratejik merkezi olarak etkin şekilde çalışmalıdır. Aile Enstitüsü projeleriyle araştırmalar, stratejik politika önerileri ve uygulama süreçleriyle kapsamlı ve sürdürülebilir çözümler geliştirecektir.

1. Enstitü Yapılanmasına Yönelik Değerlendirmeler ve Öneriler

Enstitünün ilgili kararnamede yer alan yapılandırması ve işleyişiyle ilgili Cumhurbaşkanlığı kararnamesi incelenmiştir. Aile Enstitüsünün insan kaynağındaki sınırları göz önüne alınarak yapılacak projeler ve teşvik edilecek alanlar bağlamında geniş yorumlanmıştır. Bu çerçevede, Enstitünün çalışma usulü ve teşkilat yapısına dönük öneri ve notlar şöyledir:

Daire Başkanlıkları: Enstitünün daire başkanlıkları, aile politikaları geliştirmek için saha araştırmalarına dayalı çalışmalara öncelik vermelidir. Bu araştırmalar, anketlerin yanı sıra derinlemesine mülakatları da içermelidir. Böylece, katılımcıların duygu, düşünce ve deneyimleri daha kapsamlı bir şekilde anlaşılacak ve elde edilen veriler doğrultusunda etkili çözümler geliştirilebilecektir. Araştırma ve geliştirme odaklı bu birimler, yerel düzeyde Bakanlık çalışanlarıyla iş birliği yaparak uygulama ve izleme süreçlerinde aktif rol oynamalıdır.

İş Birliğini Çeşitlendirmek: Enstitü, Danışma Kuruluna sağlık, eğitim, sosyoloji, psikoloji uzmanlarını, aile hekimlerini, STK'ları ve medya organlarını dâhil etmelidir. Ayrıca TRT, BTK, RTÜK, KVKK, TÜBİTAK ve YÖK temsilcileri sürece katılmalıdır. Üniversitelerin Kadın ve Aile Çalışmaları Enstitüleri ile iş birliği yapılarak ortak projeler, yayınlar ve konferanslar düzenlenmeli; bu yönde akademik araştırmalar teşvik edilmelidir.

Stratejik Planlama: Stratejik planlama için aileye yönelik kısa, orta ve uzun vadeli programları ile çalışılacak temalar netleştirilmelidir.

Taşra Teşkilatı ile İlişkiler: Taşra teşkilatının etkin katılımı, Enstitünün yapısal planlamasında büyük önem taşımaktadır. Türkiye'nin farklı bölgelerindeki kültürel, ekonomik ve teknolojik çeşitlilik göz önünde bulundurularak, Bakanlık taşra teşkilatındaki personelin aile çalışmalarına katılımı sağlanmalı ve saha araştırmaları konusunda kapsamlı eğitimlerle araştırmacı olarak yetiştirilmeleri sağlanmalıdır. Bu sayede, yerel ihtiyaçlara uygun ve bölgesel farklılıkları dikkate alan etkili politika ve projelerin geliştirilmesi mümkün kılınacaktır.

2. Aile Refahını Destekleyen Politika Önerileri ve Stratejiler

2025 Aile Yılı kapsamında, aile refahı ekonomik, fiziksel, psikososyal, teknolojik, çalışma yaşamı, toplumsal, eğitim ve kültürel boyutlarıyla kapsamlı ve bütüncül bir yaklaşımla değerlendirilmelidir. Bugün yaşanan krizler ve belirsizlikler karşısında, ailelerin karşılaştığı tehditlere etkili çözümler

üretebilmek için zihinsel dönüşümü merkeze alan, yeniliklere uyumlu ve kurumlar arası koordinasyonu güçlendiren müdahale programları geliştirilmelidir. Aile Enstitüsü, sunduğu çözüm stratejilerinin yanı sıra, toplumda ailenin en değerli varlık olduğu bilincini güçlendiren zihinsel bir dönüşüm sağlamalıdır; ekonomik refah, iş-aile dengesi ve dijitalleşme gibi tüm alanlarda aileyi merkeze almak sadece kamunun değil aynı zamanda toplumun da önceliği olacak şekilde bu sorunların çözümünde kilit rol oynamalıdır.

2.1. Aile Refahını Ekonomik Olarak Güçlendirecek Politikalar

Ailelere Yönelik Kredilendirme ve Destek

Düzenlemeleri: Ailelerin mali yüklerini azaltmak için gelir, mülkiyet, çocuk sayısı, engellilik durumu ve ikamet bölgesi gibi kriterlere göre vergi indirimleri, teşvikler ve kredilendirme avantajları sağlanmalıdır. Bu destekler, özellikle düşük ve orta gelirli ailelerin refahını artırmayı ve sürdürülebilir ekonomik sonuçlar elde etmeyi hedeflemelidir.

Aileler İçin Konut ve Araç Sahipliğini Destekleme

Politikaları: Ailelerin ev ve araç sahibi olmasını kolaylaştırmak için düşük faizli krediler, devlet destekli projeler, vergi indirimleri ve ihtiyaçlarına göre özel destek paketleri sunulmalıdır.

Evlilik ve Çocuk Destekleri: Evlilik oranlarını artırmak, çocuk sahibi olmayı teşvik etmek, aile birliğini güçlendirmek ve toplumun sürdürülebilirliğini sağlamak amacıyla yeni destekler, 13.01.2025 itibarıyla açıklanmıştır. Bu girişimlerin olumlu sonuçlar yaratması beklenirken, evli çiftlere ve çocuklu ailelere yönelik vergi indirimleri, düşük faizli krediler ve devlet destekli konut projeleri gibi kapsamlı ekonomik teşvikler de sunulmalıdır.

Emeklilerin Üretim Ekonomisine Katılımının

Teşvik Edilmesi: Erken emeklilikten kaynaklanan bağımlı nüfusu azaltmak ve emekli bireylerin üretim ekonomisine katılımını artırmak için çeşitli teşvik mekanizmaları geliştirilmelidir.

Mikrofinans Programları ve Esnek Çalışma

Teşvikleri: Düşük gelirli bireyler ve kadınlar için mikro kredi programları, vergi muafiyetleri ve indirimlerle girişimcilik desteklenmelidir.

Aile Yardımlarında Adil Dağılım ve Koordinasyon

Politikaları: Aile yardımlarının adil dağıtımı için etkili denetim mekanizmaları oluşturulmalı ve koordinasyon güçlendirilmelidir. Bu yardımların ihtiyaç sahiplerine zamanında ulaşmasını ve kaynakların verimli kullanılmasını sağlamalıdır.

Çalışan Ebeveynlerin Desteklenmesi: Ebeveynlerin iş gücüne katılımını artırmak ve aileleriyle daha fazla zaman geçirmelerini sağlamak için esnek çalışma saatleri, uzaktan çalışma ve çocuk bakım hizmetleri yaygınlaştırılmalı, işverenler bu yönde teşvik edilmelidir.

Yeni Ebeveynler İçin Ücretli İzin Sağlanması:

Yeni anne ve babaların çocuklarıyla bağ kurabilmesi ve iş gücüne katılımlarını sürdürebilmesi için ücretli izin hakları genişletilmeli, hasta ve engelli çocuk sahibi ebeveynler için özel düzenlemeler yapılmalıdır.

Erişilebilir Çocuk Bakım Hizmetleri: Düşük gelirli aileler için uygun maliyetli ve kaliteli çocuk bakım hizmetleri sağlanmalı, kreşlerin standartları ve denetimleri mevzuatla güvence altına alınmalıdır.

Çocuk Bakım Personelinin Yetiştirilmesi: Çocuk bakım hizmetlerinin kalitesini artırmak için kamu destekli, denetimli profesyonel bakım uzmanları yetiştirilmeli ve eğitim programlarıyla personel temini güçlendirilmelidir.

2.2. Ailelerin Toplumsal ve Kültürel Refahının Artırılması

Aileyi Toplumsal Kalkınmanın Temel Taşı Olarak

Konumlandırmak: Aile, toplumsal kalkınmanın temel unsuru olarak görülmeli ve güçlendirici politikalar kalkınma stratejilerine dâhil edilmelidir. Aile Enstitüsünün kurulması, aileye verilen önemin bir göstergesidir. Aileye ekonomik perspektiften bakmak yeterli değildir, toplumun

tüm kesimlerine yayılacak kapsamlı bir zihinsel dönüşüm başlatılmalıdır. Aile Enstitüsü, bu dönüşümün öncüsü olarak toplumsal değerleri güçlendiren ve kültürel bağları pekiştiren politikalar geliştirmelidir. Bu doğrultuda, aileyi merkeze alan politikalar, devlet kurumlarıyla iş birliği içinde eğitim programları, kamuoyu kampanyaları ve kültürel etkinliklerle desteklenmelidir.

Çocuklu Ailelerin Toplumsal İtibarının Artırılması:

Çocuklu ailelerin itibarını artırmak için görünürlükleri ve temsilleri güçlendirilmeli, yerelde sosyal etkinlik platformları oluşturularak toplumsal bağlar desteklenmelidir.

Aile Dostu İş Yeri Sertifikası ve Teşvikler: Esnek çalışma, ebeveyn izni ve çocuk bakım desteği gibi aile dostu politikaları uygulayan iş yerlerine "Aile Dostu İş Yeri" sertifikası verilmeli ve kamu ihalelerinde öncelik veya vergi indirimleriyle teşvik edilmelidir. Bu sayede, aile dostu uygulamalar yaygınlaştırılarak duyarlı çalışma ortamları oluşturulmalıdır.

Medyada Ailelerin ve Ebeveyn Temsillerinin

İyileştirilmesi: Medyada aile ve ebeveyn temsilleri, toplumsal roller doğrultusunda daha gerçekçi ve çeşitlendirilmiş şekilde sunulmalıdır. Aileye yönelik dengeli temsillerin kullanılması, toplumsal algıların iyileştirilmesi açısından önemlidir. Aile ve ebeveynlik temalarının geniş bir perspektiften ele alınması teşvik edilmeli ve bu doğrultuda politikalar geliştirilmelidir.

Aile İçi İlişkilerin Güçlendirilmesi: Ebeveynlik rol ve becerilerini geliştiren ve aile üyeleri arasındaki iletişimi güçlendiren eğitim programları, sağlıklı bir aile yapısının temellerini atmak için teşvik edilmelidir.

Ebeveynlik ve İlişki Eğitimleri: Çift terapisi ve ebeveynlik eğitimleri gibi programlar, aile içi çatışmaları azaltmak ve karşılıklı anlayışı artırmak için teşvik edilmelidir.

Aile Değerlerinin Korunması ve Yaygınlaştırılması:

Aile birliğini güçlendirmek ve toplumsal değerleri yaşatmak amacıyla, eğitim programları ve medya içerikleri etkin bir şekilde kullanılmalı ve bu alanlarda farkındalık oluşturulmalıdır.

Boşanma Süreçlerinde Çok Disiplinli bir

Arabuluculuk Modeli: Boşanma süreçlerinde hukuki ve psikososyal süreçleri yönetmek için mevcut arabuluculuk

modelinin, farklı disiplinlerden gelen arabulucularla zenginleştirilmesi gerekmektedir. Aile Enstitüsü, bu alanda uzman yetiştiren eğitim programları düzenlemeli ve her uzmanlık alanına özgü sertifikasyon süreçleri geliştirilmelidir. Yasal düzenlemelerle farklı uzmanlık alanlarından arabulucuların yetkilendirilmesi sağlanmalı ve toplum arabuluculuk yaklaşımı konusunda bilgilendirilmelidir.

2.3. Ailelerin Fiziksel ve Psikososyal Refahın Sağlanması

Evliliği Teşvik ve Rehberlik Programlarının

Oluşturulması: Evlenmeyi kolaylaştırmak ve bilinçli aile kurulumunu desteklemek amacıyla, rehberlik hizmetleri sunan programlar ve teşvik edici uygulamalar hayata geçirilmelidir.

Evliliğin İlk Yıllarında Çiftlerin Psikososyal Destek

Alabileceği Ortamların Oluşturulması: Evliliğin ilk yıllarında çiftlerin sağlıklı bir ilişki sürdürebilmeleri, ilişki yönetiminde daha etkili olmaları ve aile içi uyum ve istikrarı güçlendirmeleri için psikososyal destek hizmetleri, danışmanlık programları ve iletişim becerilerini geliştirmeye yönelik atölye çalışmaları hayata geçirilmelidir.

Sosyal Çeşitlilik ve Kapsayıcılığın Sağlanması:

Aile yapılarındaki çeşitliliği (tek ebeveynli aileler, geniş aileler, çocuklu/çocuksuz çiftler vb.) dikkate alan politikalar geliştirilmelidir. Ekonomik, kültürel ve bölgesel farklılıkları gözetenek esnek ve yerel çözümler sunulmalıdır.

Aile Dostu Kentsel Mekânların Teşviki:

Ailelerin yaşam kalitesini artırmak için geniş yaşam alanları, oyun alanları, güvenli çevre düzenlemeleri, özel otoparklar ve erişilebilir ulaşım içeren aile dostu konut projeleri teşvik edilmeli; düşük faizli krediler ve devlet destekleri sağlanmalıdır.

2.4. Ailelerin Teknolojik Refahının ve Güveninin Sağlanması

Çocukların Çevrim İçi Güvenliğinin Sağlanması:

Çocukların internet ortamında güvenli bir şekilde var olabilmeleri için dijital platformlarda güvenlik standartlarının

belirlenmesi gereklidir. Çocukların mahremiyetini koruyacak ve uygunsuz içeriklerden uzak tutacak düzenlemeler hayata geçirilmelidir.

Dijital Ebeveynlik Eğitimleri: Ebeveynlere, çocuklarının çevrim içi etkinliklerini yönetmeleri için medya okuryazarlığı ve dijital güvenlik eğitimleri verilmeli; çocukları korumak için aile içi rehberlik mekanizmaları geliştirilmelidir.

Yaş Uygunluk Standartlarının Geliştirilmesi:

Dijital içerikler, çocukların yaşına ve gelişim düzeyine uygun şekilde tasarlanmalı, bu doğrultuda yaş uygunluk standartları oluşturulmalıdır.

Dijitalleşmenin Etkilerinin Azaltılması: Çocukların dijital bağımlılıktan korunması ve teknolojiyi bilinçli bir şekilde kullanmaları için medya okuryazarlığı programları düzenlenmelidir.

3. Aile Politikalarının Araştırma Temelli Geliştirilmesi

Aile politikalarının etkili, sürdürülebilir ve hedef odaklı bir şekilde geliştirilmesi için sistematik ve araştırmalara dayalı bir yaklaşım benimsenmelidir. Bu süreç, bilimsel yöntemlerle elde edilen verilerin, mevcut politikaların değerlendirilmesi ve yeni politikaların tasarlanması için temel oluşturmasını sağlayacaktır.

Saha Araştırmaları ile Durum Analizi: Aile yapısındaki değişimlerin ekonomik, sosyal ve kültürel faktörlerle ilişkisini anlamak amacıyla belirli aralıklarla, kapsamlı ve boylamsal saha araştırmaları yürütülmelidir.

Karma Araştırma Modellerinin Kullanımı:

Karma araştırma modelleri kapsamında, nicel yöntemleri tamamlamak için nitel araştırma yöntemleri kullanılmalı, etnografik ve monografik çalışmalar tasarlanmalı ve uzman araştırmacılar yetiştirilmeli; aile gibi dinamik bir yapıyı anlamak için karşılaştırmalı ve derinlikli bir yaklaşım geliştirilmelidir.

Bölgesel ve Yerel Farklılıkların Analizi: Türkiye'nin farklı bölgelerindeki aile yapıları ve bu yapılarla ilişkili ihtiyaçlar doğrultusunda özelleştirilmiş araştırmalar yapılmalı ve bölgesel farklılıklar dikkate alınarak politika geliştirilmelidir.

Araştırma Tabanlı Politika Geliştirme: Aile politikalarının etkinliğini belirlemek ve geliştirmek için bilimsel yöntemlere dayalı sürekli izleme ve değerlendirme süreçleri uygulanmalıdır.

Geri Bildirim Mekanizmalarının Oluşturulması: Aile politikalarının toplum üzerindeki etkileri düzenli olarak analiz edilmeli ve ihtiyaç duyulan alanlarda revizyonlar yapılmalıdır.

Aile Çalışmalarına Yönelik Özel Araştırma Fonları ve Lisansüstü Bursları: Aile yapısı, sosyal politikalar ve demografik değişimler alanlarında yenilikçi çalışmaları teşvik için özel araştırma fonları ve lisansüstü burslar oluşturulmalıdır.

Araştırma ve Tez Konularında Öncelikli Alanlar Belirlenmesi: Aile, kadın, çocuk, evlilik ve babalık gibi alanlarda araştırma öncelikleri belirlenerek doktora tezleri ve projeler, bu önceliklere odaklanacak şekilde yönlendirilmelidir.

Mezuniyet Sonrası İstihdam ve Teşvik Politikaları: Aile çalışmaları alanında doktora yapmış bireylerin kamu kurumları ve özel sektörde etkin görevler üstlenmelerini desteklemek amacıyla istihdam ve teşvik politikaları uygulanmalıdır.

Veri Paylaşımı: Aile Enstitüsü, aileye ilişkin verilerin toplanması, analiz edilmesi ve bilgiye dönüştürülmesi süreçlerinde paydaşlarıyla etkin bir iş birliği yapmalıdır. Toplanan veriler, bilimsel bilgi üretimi amacıyla ilgili uzmanlar ve kurumlarla paylaşılmalı, bu bilgiler politika geliştirme sürecinde temel veri kaynağı olarak kullanılmalıdır.

Uluslararası İş Birlikleri, İyi Uygulamaların Takibi ve Küresel Ölçek: Farklı ülkelerdeki başarılı aile politikaları detaylı ve düzenli bir şekilde analiz edilmeli ve bu politikaların, Türkiye'nin toplumsal, kültürel ve ekonomik dinamiklerine, yerel ihtiyaçlarına uyarlanarak uygulanması sağlanmalıdır. Dünyayı yalnızca takip etmekle kalmayıp, tartışmaların merkezi olma hedefiyle uluslararası bir forum oluşturulmalı ve küresel ölçekte yürütülecek kapsamlı çalışmalarla dünyanın gidişatına dair boylamsal analizler yapılarak politika notları hazırlanmalıdır.

KAYNAKÇA

Anhöriga. (t.y.). Ana Sayfa. <https://anhoriga.se>

Australian Institute of Family Studies. (t.y.). Ana Sayfa. <https://aifs.gov.au>

Centre for Social Justice. (t.y.). Ana Sayfa. <https://www.centreforsocialjustice.org.uk>

Federal Institute for Population Research. (t.y.). Ana Sayfa. <https://www.bib.bund.de/EN/Home.html>

Institut National d'Études Démographiques. (t.y.). Ana Sayfa. <https://www.ined.fr>

National Marriage Project. (t.y.). Ana Sayfa. <https://nationalmarriageproject.org>

Odabaşı, H. F., Tekgöz, N., Hafızoğlu, R., & Aydın, S. (2024). Dijital çağda ailenin dönüşümü: Yeni nesil bağlar ve dinamikler. Enstitü Sosyal. https://enstitusosyal.org/uploads/publications_module/file-17180161271439228492.pdf

Türkiye Cumhuriyeti Cumhurbaşkanlığı. (2024). Cumhurbaşkanlığı kararnamesi: Aile Enstitüsünün kuruluşu. Resmî Gazete, (32763). <https://www.resmigazete.gov.tr/eskiler/2024/12/20241225-22.pdf>

University of Minnesota, College of Education and Human Development. (t.y.). Ana Sayfa. <https://fsos.umn.edu>

Pew Research Center. (t.y.). Ana Sayfa. <https://www.pewresearch.org>

Vanier Institute of the Family. (t.y.). Ana Sayfa. <https://vanierinstitute.ca>

Yükseköğretim Kurulu. (t.y.). Ulusal Tez Merkezi. <https://tez.yok.gov.tr/UlusalTezMerkezi/>